

ผ้าทอไท-ยวนกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอสร้างสรรค์ในบริบทใหม่

Tai-Yuan woven fabrics

with development of creative textiles product in a new context

รองศาสตราจารย์ประภากร สุคนธมณี

Assoc. Prof. Prapakorn Sukonthamane

ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Applied Art Studies, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University.

ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เลขที่ 6 ถนนราชพรรคาใน อำเภอเมืองนครปฐม นครปฐม 73000

e-mail : Sukonthamane_p@su.ac.th

บทคัดย่อ

โครงการ “ผ้าทอไท-ยวนกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอสร้างสรรค์ในบริบทใหม่” ภายใต้ชุดโครงการวิจัย “ผ้าทอไท-ยวน : มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่งานสร้างสรรค์เพื่อประยุกต์ใช้ในบริบทใหม่” กรณีศึกษา ต.คูบัว จ.ราชบุรี¹ เป็นโครงการที่มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาติพันธุ์ไท-ยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ศึกษาองค์ประกอบแวดล้อมของชุมชน ประเพณี ความเป็นมา ความเชื่อ วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ที่สำคัญ เฉพาะเจาะจงด้วยเรื่องราวและลวดลายบนผืนผ้าขึ้นตีนจก

กระบวนการสร้างสรรค์งานวิจัยเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของผืนผ้าด้วยเทคนิคการทอจากมรดกภูมิปัญญาดั้งเดิม ต่อยอดองค์ความรู้ สร้างสรรค์นวัตกรรม สืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าขึ้นตีนจกของชุมชนคูบัว อาศัยมุมมองและการสร้างสรรค์ทางสายศิลปะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ แกะลายผ้า ปรับเปลี่ยนวัสดุให้มีความร่วมสมัย ปรับลวดลาย สี สัน และรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานและการถ่ายทอดลวดลายจกให้เข้าใจง่าย เชื่อมโยงองค์ความรู้จากชุมชนในวัฒนธรรมดั้งเดิมสู่กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะสิ่งทอในรูปแบบใหม่ด้วยเทคนิคการย้อม และเทคนิคการทอด้วยวัสดุอื่น ต่อยอดผืนผ้าสู่การสร้างสรรค์ที่มีความร่วมสมัย เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอลวดลายจากผ้าขึ้นตีนจกที่มีประโยชน์ใช้สอยแตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิงจากผืนผ้าเพื่อการสวมใส่และนุ่งห่ม เป็นผืนผ้าเพื่อการใช้สอยสำหรับตกแต่งบ้าน ได้แก่ พรมสำหรับใช้สอยในห้องนั่งเล่น 2 ชั้น หมอนอิง 5 ใบ เบาะรองนั่งผ้าขาวม้า 4 ใบ เบาะลูกเต๋า 2 ใบ เบาะรองนั่งหกเหลี่ยม 3 ใบ และเช็ดปิ่นแบริ่ง 2 ชุด เสริมคุณค่าจากผืนผ้าจกให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและเผยแพร่ชิ้นงานสร้างสรรค์จากลายผ้าขึ้นตีนจกให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มสังคมที่ต่างออกไป

คำสำคัญ: ผ้าทอ/ ไท-ยวน/ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ/ วัฒนธรรมผ้าทอ/ สร้างสรรค์/ ลวดลาย/ บริบทใหม่

¹ งานวิจัย/สร้างสรรค์นี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากเงินกองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

The project “Tai-Yuan woven fabrics with development of creative textiles product in a new context” is the second sub-project under the project series “Tai-Yuan Woven Fabrics: Intangible Cultural Heritage to Creative Works to apply in a New Context, a case study of Khu Bua subdistrict, Ratchaburi province”. It is a project that focuses on the study of intangible cultural heritage of ethnic Thai-Yuan textiles, a case study of Khu Bua subdistrict, Ratchaburi province. To study the community environment, traditions, background, beliefs, way of life and important identities. Specific stories and patterns on Tin Jok fabrics.

The creative process of research is the presentation of a new image of the fabric by weaving techniques from traditional wisdom and adding knowledge to create innovation. Continue the weaving culture of Sinh Tin Jok of the Khu Bua community. Relying on artistic perspectives and creativity, analyzing, synthesizing, sculpting fabrics, modifying materials to be contemporary, adjusting patterns, colors, and styles of creating works and transferring patterns to be easy to understand. Linking the knowledge from the community in traditional culture to the process of creating textile art that conveys the pattern from Jok fabric in a new way through carpet shooting techniques and weaving techniques with other materials. Continuing to create a contemporary creation to be a patterned textile product from Tin Jok fabric that has a completely different function from the fabric for wearing to be used for decorating the house. There are 2 pieces of living room rugs, 5 cushions, 4 loincloth seat cushions, 2 dice cushions, 3 hexagonal cushions and 2 bean bag sets. Disseminating creative works from the Tin Jok pattern to be known in different social groups.

Keywords: Woven fabrics/ Tai-Yuan/ Cultural heritage/ Creative/ Motif/ New contexts

บทนำ

“ผ้าทอไทย-ยวน กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอสร้างสรรค์ในบริบทใหม่” เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับแรงบันดาลใจและแนวความคิดต่อยอดมาจากโครงการการบริหารจัดการองค์ความรู้จากศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นเพื่อพัฒนาสู่แผนการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเชื่อมแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน ต่อยอดคุณค่าสู่สังคมอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี เป็นโครงการวิจัยสืบเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 และ 2564 สนับสนุนโดยกองทุนส่งเสริม ววน.และหน่วยบพท. อีกทั้งยังได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสิ่งทอที่มีประโยชน์ใช้สอยเป็นเซตเก้าอี้ในโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ตำบลคูบัว จังหวัด ราชบุรี ปีงบประมาณ 2565 ดังนั้น โครงการวิจัยนี้ จึงเป็นเสมือนการศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชนเพิ่มเติมมุมมองที่มากกว่าการรวบรวมสิ่งขี้ทางรูปธรรม แต่เป็นการต่อยอดและสานต่อทุนทางวัฒนธรรมเชิงนามธรรม เพิ่มเติม ผสมผสาน ปรับเปลี่ยน ประยุกต์และทดลองใช้เครื่องมือเพื่อพัฒนาด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานที่สะท้อนภาพจากภูมิปัญญาสู่การประยุกต์ศิลป์อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งสอดแทรกกระบวนการคิดเชิงการออกแบบ การตีความและถอดความจากอัตลักษณ์ภูมิปัญญาจากลวดลายและสีสันบนผืนผ้าให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ใหม่ ถ่ายทอดสู่ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ในบริบทของการใช้สอยใหม่ ส่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจชุมชนทั้งในระดับชุมชน ตำบล จังหวัด และระดับชาติต่อไป

ด้วยจังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากถึง 8 ชาติพันธุ์ ที่กระจายตัวอยู่ทั่วของพื้นที่ซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ที่โดดเด่นคือภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการทอผ้า อันเป็นอัตลักษณ์และรากเหง้าเฉพาะถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวน จังหวัดราชบุรี ที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษชาวโยนกเชียงแสน แห่งอาณาจักรล้านนา ในอดีต กลุ่มไทย-ยวนมีความสามารถในการทอผ้า ทั้งที่เป็นผ้าผืน ผ้าชิ้น และผ้าชิ้นตีนจก เมื่ออพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใด ก็ได้สืบทอดภูมิปัญญาศิลปะแห่งการทอผ้าจากนั้นสืบทอดกันมา การอพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากอยู่ที่จังหวัดราชบุรีนี้ ไม่ได้ทำให้ความเป็นรากวัฒนธรรมหายไป วัฒนธรรมการทอผ้าชิ้นตีนจกยังคงเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาวไทย-ยวน รากวัฒนธรรมจากเมืองเชียงแสนที่นำเผยแพร่จนกลายเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงของราชบุรีมาจนถึงปัจจุบัน ลวดลายและสีสันบนผืนผ้าทอของชาวไทย-ยวน จังหวัดราชบุรีนั้นมีความโดดเด่นและแตกต่างเป็นเอกลักษณ์ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นชุมชน กลุ่มคน หรือ กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม ผืนผ้าสามารถเป็นตัวแทนของการถ่ายทอดความเชื่อ อุดมคติ ความศรัทธา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่นั้น ๆ ตามจินตนาการและประสบการณ์ที่เรียนรู้และสั่งสมมาแต่บรรพบุรุษได้

ผ้าชิ้นตีนจก เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาและงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของชาติพันธุ์ไทย-ยวน ราชบุรี มีลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกได้ถึงความเชื่อมโยงและความแตกต่าง ด้วยลักษณะการทอเป็นผืนชิ้น ที่มีส่วนประกอบ ได้แก่ หัวชิ้น ที่บ้านคูบัวจะมีเอกลักษณ์เฉพาะคือ ทอเป็นแถบสีขาวต่อแดง ส่วนตัวชิ้นจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะการทอ ส่วนตีนชิ้นจะมีลักษณะพิเศษคือ การจก ซึ่งแต่ละส่วนมีการทอแยกกันและนำทั้งสามส่วนมาเย็บประกอบกันกลายเป็นผืนผ้าชิ้นตีนจก ซึ่งวัฒนธรรมการทอผ้าที่ยังคงสืบทอดและต่อยอดมาถึงปัจจุบัน ยังคงเทคนิคการทอแบบดั้งเดิมทอบนพื้นด้า จกแดง แซมด้วย เหลือง เขียว ขาว 5 สี ที่ปรากฏบนผืนผ้า มีการจกเส้นด้ายพุ่งพิเศษด้วยขนเม่น จากภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาแต่เชียงแสน สู่ผ้าชิ้นตีนจกราชบุรี ผืนผ้าปรับเปลี่ยนไปตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละยุคสมัย สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และความงามของลวดลาย ที่สะท้อนและบ่งบอกความเป็นรากเหง้าและตัวตนได้อย่างชัดเจน ด้วยจก 8 ลายที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ ลายกาบดอกแก้ว ลายกาบซ้อนหัก ลายโค้งแก้ง ลายดอกเขีย ลายกาบ ลายโค้งแก้งซ้อนเขีย ลายหักนกคู่ และลายหน้าหมอน ทั้ง 8 ลายเอกลักษณ์ เป็นลายจกที่อยู่ในส่วนของลายหลัก เป็นแถบลายขนาดใหญ่อยู่ตรงกลางของผืนผ้าส่วนตีนชิ้น สามารถพลิกแพลง ปรับเปลี่ยนหรือผสมผสานลายหลักทั้ง 8 ให้อยู่ร่วมกันได้ตามแต่จินตนาการของช่างทอที่จะประยุกต์ให้ลายใดอยู่ร่วมกับลายใดได้อย่างสวยงามลงตัว (ประภากร, 2564)

จากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่นำมาใช้ในสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน ด้วยกิจกรรมการระบายสีบนลวดลายผ้าชิ้นตีนจก และกิจกรรมออกแบบชุดสีเพื่อการทอเป็นผืนผ้า ทั้งสองกิจกรรมได้รับการตอบรับและความร่วมมือเป็นอย่างดี รูปแบบของทั้งสองกิจกรรมนอกจากส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์ทางศิลปะแล้ว ยังก่อให้เกิดแนวทางการวิเคราะห์จากชุดภูมิปัญญาเดิม

ถึงลวดลายและสีสันทันทีได้นั้นมีความแตกต่างจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ที่เชื่อมโยงไปถึงแนวทางในการประเมินผลเพื่อพิจารณาถึงประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน เทคนิควิธีการที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ นอกจากการทอด้วยการใช้วัสดุที่แตกต่าง ยังนำเสนอด้วยเทคนิคการปักด้วยปิ่นอิงพรม ต่อยอดผืนผ้าสู่การสร้างสรรค์ที่มีความร่วมสมัยเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอลวดลายจากผ้าตีนจกที่มีประโยชน์ใช้สอยแตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง จากผืนผ้าเพื่อการสวมใส่และนุ่งห่ม เป็นผืนผ้าเพื่อการใช้สอยสำหรับตกแต่งบ้านเสริมคุณค่าเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย/สร้างสรรค์

1. ศึกษาบรรดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาติพันธุ์ไท-ยวน องค์ประกอบของชุมชน ประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ต.คูบัว จังหวัดราชบุรี
2. วิเคราะห์บรรดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาติพันธุ์ไท-ยวน ต.คูบัว จังหวัดราชบุรีเพื่อค้นหา อัตลักษณ์ของสีในลวดลายและสีบนโครงสร้างผ้า
3. นำเสนอภาพลักษณ์ใหม่จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากเป็นผลงานสร้างสรรค์ในบริบทใหม่
4. เผยแพร่องค์ความรู้บรรดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาติพันธุ์ไท-ยวน ต.คูบัว จังหวัดราชบุรีให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป

การดำเนินงานวิจัย/สร้างสรรค์

การวิจัย/สร้างสรรค์นี้เป็นวิจัย/สร้างสรรค์เชิงปริมาณ นำเสนอแนวความคิดสร้างสรรค์จากทุนวัฒนธรรมการทอผ้าทอลวดลายจากแบบดั้งเดิมสู่กระบวนการทอประยุกต์ ผสมผสานรูปแบบการนำเสนอผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ในบริบทใหม่ มีวิธีการศึกษาและวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนดั้งเดิมที่มีทุนทางวัฒนธรรมด้านผ้าทอ ผู้ประกอบการ ภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แหล่งชุมชนและวัฒนธรรมผ้าทอภายใน ต.คูบัว จ.ราชบุรี ดังนี้ 1) ศูนย์ทอผ้าจากบ้านคุณยายซ้อณ กำลึงหาญ 2) จิปาถะภัณฑสถานบ้านคูบัว จ.ราชบุรี และกลุ่มอนุรักษ์ผ้าจากบ้านคูบัว 2564 3) ศูนย์ทอผ้าจก ร้านผ้าผืน 4) กาดวิถีชุมชนคูบัว วัดโขลงสุวรรณคีรี 5) โรงงานทอผ้าชาวม้า กิมก็การทอ ต.บ้านไร่ จ.ราชบุรี และ 6) อิมปานี ผ้าชาวม้า (IMPANI PAKAOMA) ศึกษาข้อกำหนด วิธีการ นำเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์ในรายละเอียดที่เหมาะสมและตอบเป้าประสงค์ของโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรม ด้านการวิจัยสาขาแฟชั่นและสิ่งทอ และการวิจัยทางทัศนศิลป์ ใช้ในการลงพื้นที่ สอดถาม-สัมภาษณ์ผู้รู้ ประชาชนชุมชน ย้ายายที่ทอผ้าอาศัยข้อมูลจากแหล่งชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เชิงวัฒนธรรม ชุมชนดั้งเดิม ดังนี้

- 1.1 แบบสำรวจเกี่ยวกับวัฒนธรรมการใช้ผ้า ภูมิปัญญาและวิถีชีวิต ได้แก่ ประเภทของผ้า วัสดุที่ใช้ในการทอ ลวดลายและความหมาย สีสันทัน เทคนิค เรื่องเล่าจากผืนผ้า
- 1.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการถ่ายทอดรูปแบบความรู้และภูมิปัญญา เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ วัฒนธรรมการใช้ผ้า ภูมิปัญญาที่ยังคงอยู่ และการถ่ายทอดวัฒนธรรมรุ่นสู่รุ่น
- 1.3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับประเภท รูปแบบ และการใช้สอย ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิม สู่การออกแบบจากทุนทางวัฒนธรรมในบริบทปัจจุบัน

เครื่องมือหรือเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานจากอัตลักษณ์เดิมในบริบทใหม่ กำหนดเทคนิคในการสร้างสรรค์ไว้ 2 วิธีการ ได้แก่ 1) การทอ การทอด้วยลวดลายจกจากแม่ลายโบราณให้เกิดเป็นลวดลายใหม่ และการทอด้วยแถบสีที่มีการจัดวางคู่สีใหม่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์การทอที่เหมาะสมต่อการเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ใช้สอย แต่ยังคงวิธีการทอแบบเดิมไว้ และ 2) การปักด้วยปิ่นอิงพรม เทคนิคใหม่ที่นำมาเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ถ่ายทอดลวดลายผ้าจกที่ไม่ใช่เทคนิคการจก ลาย สร้างการรับรู้ลวดลายและสีสันทัน ให้เกิดการเรียนรู้และเกิดภาพจำชื่อลายได้ ก่อนพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ในทิศทางอื่นต่อไป

กรอบการวิจัย/สร้างสรรค์

1. การศึกษารวบรวมข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม องค์ความรู้จากชุมชนคูบัว จังหวัดราชบุรีที่เกี่ยวข้องทางด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรมการทอ ผ้าทอไทย-ยวน ทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและโดดเด่นของเมืองราชบุรี วิเคราะห์ ความหมาย อัตลักษณ์ เทคนิควิธีการ ของทุนทางวัฒนธรรมผ่านผลิตภัณฑ์ต้นแบบทางศิลปะและการต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน ศึกษากระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์ทางศิลปะที่เหมาะสมที่จะใช้เพื่อสื่อการสอนที่สามารถถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ได้ โดยคำนึงถึงการนำไปประยุกต์ใช้

2. ศึกษาขอบเขตของการทำงานสร้างสรรค์ ข้อจำกัด ข้อกำหนด การก้าวล่วงซึ่งภูมิปัญญาทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทั้งรูปแบบของแนวความคิดที่เป็นนามธรรม สู่การถ่ายทอดเป็นรูปธรรมด้วยเทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องคำนึงถึงวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ทั้งกรอบประเพณีนิยม และกรอบร่วมสมัย

3. ศึกษาขอบเขตของแนวทางการออกแบบ และการสังเคราะห์เนื้อหาจากนามธรรมสู่ความเป็นรูปธรรมอย่างเหมาะสม หาความเป็นไปได้สำหรับการทำงานสร้างสรรค์ การต่อยอดจากเทคนิค วิธีการ กระบวนการดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนและพัฒนาเป็นงานผลิตภัณฑ์ เป็นผลงานสร้างสรรค์ร่วมสมัย ที่มีรูปแบบและการใช้สอยที่เหมาะสม

4. ขั้นตอนการออกแบบและการปฏิบัติงานสร้างสรรค์

5. สรุปความจากผลของกระบวนการสร้างสรรค์และภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ในบริบทใหม่

6. สะท้อนภาพผลงานสร้างสรรค์ งานวิจัยสู่ชุมชน เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้และต่อยอดมหายใจของวัฒนธรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย/สร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

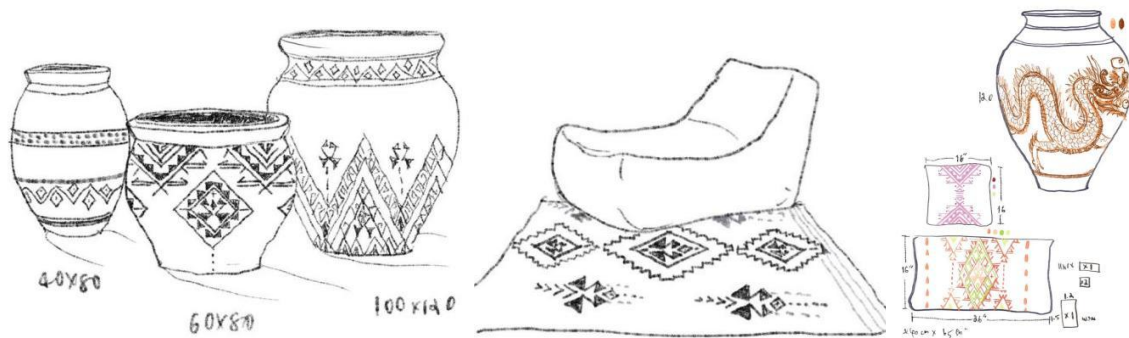
1. วิธีการวิเคราะห์แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ คือ รวบรวมข้อมูลที่สำคัญเพื่อนำมาวิเคราะห์ ที่มา ความหมาย ลวดลาย สีสันทัน ของผ้าทอเพื่อให้ได้อัตลักษณ์ของสีไทย-ยวนดั้งเดิม และเพื่อเป็นข้อมูลสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างผลงานทดลองต้นแบบ/ผลิตภัณฑ์
2. วิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจ/ความเข้าใจ/ผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัย ด้วยสถิติพื้นฐาน มีการใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ประเภทการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Statistic) แสดงผลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

สรุปและอภิปรายผล

การอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ “การพัฒนาเมืองราชบุรีสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้บนฐานเศรษฐกิจท้องถิ่นและวัฒนธรรม” ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมระบายสีผ้าชิ้นให้แก่ผู้หญิงนุ่งชิ้นตีนจก 8 ลายดั้งเดิม สีสันทาจากชิ้นงานในกิจกรรมทุกชิ้นงาน เป็นชุดสีที่มีความสดใส ใช้สีคู่ตรงข้ามได้อย่างน่าสนใจ สามารถนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการออกแบบและให้สีกับชิ้นงาน ที่นอกจากเป็นสีสันทาจากผู้วิจัยและชุมชน ยังเป็นชุดสีที่เกิดจากการออกแบบของศิลปินรุ่นใหม่ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ กิจกรรมฝึกปฏิบัติ “สีสรรค์กับการสร้างสรรค์ เพื่อต่อยอดอัตลักษณ์ผ้าทอชุมชน” ณ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมในครั้งนี้กว่า 30 คน กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายและการฝึกปฏิบัติ (workshop) ออกแบบชุดสีสำหรับผืนผ้าชิ้น โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเลือกสีจากไหมพรมที่จัดเตรียมไว้ พันทักกับแผ่นกระดาษแข็งซึ่งแทนค่าเป็นรูปทรงของผ้าชิ้น สามารถออกแบบลายทอ ลายจก และให้สีสันทาได้ตามอัธยาศัย ในด้านการสำรวจพื้นที่ศึกษานั้น ผู้วิจัยได้นำโครงการวิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการเรียนการสอน จัดกิจกรรมในชั้นเรียน สาขาศิลปะสิ่งแวดล้อมศึกษาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นำนักศึกษาจากพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อศึกษา สำรวจ และเรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ของกลุ่มชุมชนไท-ยวน คูบัว จังหวัดราชบุรี ได้แก่ โรงงานทอผ้าชายา แหล่งเรียนรู้กระบวนการทางเส้นยืน บ้านครูจรรยา พารจะมี โรงงานทอผ้าชายาม้ากิมกี จิปาถะภัณฑสถานบ้านคูบัว ร้านผ้ามณี และบ้านคุณยายซ้อณ กำลังหาญ ทั้งยังมีการสัมภาษณ์บุคคลที่สำคัญต่อวงการผ้าทอของจังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงการประยุกต์ต่อยอด สู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ในบริบทใหม่ ได้แก่ คุณจิราภา สุขเกษม จากร้านผ้ามณี อ.ดร.อุดม สมพร อำนวยการ จิปาถะภัณฑสถานบ้านคูบัว ป้าพิมพ์ ชมพูเทศ ปราชญ์ชาวบ้าน คุณเอกสิทธิ์ โกมลกิตติพงศ์ ทายาทรุ่นที่ 3 โรงงานผ้าชายาม้ากิมกีการทอและเจ้าของแบรนด์อิมปานี และพระครูพิทักษ์ศิลปาคม เจ้าอาวาสวัดขนอน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ “ลวดลายผ้าตีนจก” ให้เกิดเป็นผลงานศิลปะที่มีความร่วมสมัย ดึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของเทคนิคการจกมาใช้ให้เกิดการเรียนรู้ และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมนั้นผ่านการนำเสนอด้วยผลงานสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ในบริบทใหม่จากลวดลายผ้าตีนจก สร้างภาพจำใหม่ให้กับผู้บริโภค เปลี่ยนมุมมอง เปลี่ยนกลุ่มผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับชิ้นงานสร้างสรรค์ ซึ่งแต่เดิม การใช้ผืนผ้าเป็นไปเพื่อการนุ่งห่มและสวมใส่ แต่เมื่อบริบทเปลี่ยน กระบวนการสังเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเปลี่ยนไป วิถีคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ย่อมเปลี่ยนตาม โดยผู้วิจัยเน้นประโยชน์ใช้สอยเพื่อเป็นของใช้ ของตกแต่งบ้าน อาทิ หมอนอิง แก้วอ้อ บินแบ็กสำหรับนั่งพักผ่อน พรม หมอนรูปทรงขนาดใหญ่ ประโยชน์ใช้สอยจากผืนผ้าอย่างเหมาะสม ที่มีสีสันและลวดลายจกกำกับอยู่

ภาพที่ 2 ภาพร่างลายเส้นแนวทางของผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ จัตุวางองค์ประกอบ สีส้น และลวดลายจก

ผลการดำเนินงาน ได้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัยในบริบทปัจจุบัน มีรูปแบบการใช้สอยที่ตอบสนองต่อผู้บริโภคกลุ่มใหม่ที่มากกว่าการเป็นผืนผ้าชิ้นเพื่อการสวมใส่ ได้เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากการทอและการสร้างสรรค์งานศิลปะสิ่งทอแบบประยุกต์จากประสบการณ์ของผู้วิจัย เป็นการใช้เทคนิคการทอจกที่ปรับเปลี่ยนเส้นใยในการทอให้มีความแตกต่าง โดยใช้เส้นผ้ามาทอรวมเป็นเส้นพุ่ง และเส้นพุ่งปกติ เกิดเป็นลวดลายและสีส้นใหม่จากการตัดทอนรูปทรงจากลวดลายบนผืนผ้าจกแม่ลายมาแล้ว ด้วยขนาดของเส้นพุ่งจกที่เปลี่ยนไป ทำให้ภาพลักษณ์ของลวดลายจกในผลงานที่นำเสนอออกมาชัดเจนและโดดเด่นมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเทคนิคการย้อมให้เป็นลวดลายจากผืนผ้าจก ประหนึ่งเป็นการเปลี่ยนบริบททุกสิ่งของผืนผ้าทอไปสิ้นเชิง ทั้งรูปแบบของชิ้นงาน การใช้ประโยชน์จากผืนผ้า ขนาดของลวดลาย และสีส้นของงาน เปลี่ยนการรับรู้และสร้างการยอมรับด้วยภาพลักษณ์ใหม่ ด้วยชุดผลงานสร้างสรรค์ ดังนี้

- 1) เซ็ตเบาะรองนั่งทรง 6 เหลี่ยม : จากผืนผ้าขนาด 1x1 เมตร นำไปตัดเย็บเป็นเบาะทรง 6 เหลี่ยม กำหนดให้ลวดลายอยู่ตรงกลางของตัวเบาะ ตัวเบาะสูง 45 เซนติเมตร 30 เซนติเมตร และ 25 เซนติเมตร เย็บด้วยหนังเทียมสีดำล้วน

ภาพที่ 3 ลายชิ้นจก

ภาพที่ 4 ลายชิ้นชีว

ภาพที่ 5 ลายชิ้นดาหมู่จกลาย

ภาพที่ 6 เบาะรองนั่งทรง 6 เหลี่ยม

2) พรมรองนั่ง พรมปักนิต : ผืนผ้าขนาด 1x2.5 เมตร และหมอนขนาด 50x50 เซนติเมตร 1 ใบ ทอด้วยเส้นผ้าตัดริ้ว นำลักษณะของ “ซิ่นแล่” หรือบางที่เรียกว่า “ซิ่นเลื่อน” ที่มีพื้นสีดำทอแดงสลับคราม มาเป็นแรงบันดาลใจ ชิ้นงานสร้างสรรค์ ใช้สัดส่วนของสีโทนร้อน-เย็นที่ร้อยละ 70-30 มีประโยชน์ใช้สอยเป็นพรมปูรองพื้นสำหรับนั่ง หรือนอน เย็บรองด้วยใยสังเคราะห์ฟูหนา 1 นิ้ว ทำให้ชิ้นงานมีความนุ่ม ประกอบด้วยหมอนสำหรับหนุนอีก 1 ใบ

ภาพที่ 7 พรมรองนั่ง พรมปักนิต

3) ปิ่นแบ็ก และหมอนอิง : ผืนผ้าพื้นสีดำทอสลัเส้นสีด้วยเทคนิคยกขิด ทอด้วย 5 สีหลักสลับกันไปตลอดทั้งผืน นำมาตัดเย็บเป็นเบาะรองนั่งปิ่นแบ็กบรรจุไส้ใยด้วยเม็ดโฟม ใช้สำหรับนั่งฟัง พักผ่อนหย่อนใจ และหมอนหนุน 2 ใบเล็ก ใช้สำหรับหนุนอิง

ภาพที่ 8 ปิ่นแบ็ก

4) พรมรองนั่งจากลายผ้าจก : พรมปักไหมพรม ขนาด 1x1.5 เมตร จากลวดลายขึ้นต้นจก “โค้งแก้งค์ฮ้อนเซีย” จับคู่สีในเฉดใหม่ให้สดใสและโดดเด่น แต่ยังคงพื้นดำ แซมชมพู ตามด้วยขาว เหลือง เขียว เพิ่มสีฟ้าสดเข้ามาใช้ร่วมคู่สีชมพู ทำให้ผลงานมีความเด่นมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 9 พรมรองนั่ง จากลายผ้าจก

ผลงานชิ้นนี้ได้ร่วมจัดแสดงใน “นิทรรศการผลงานสร้างสรรค์ประจำปี 2565” : Silpa Creative Works Exhibition 2022 เป็นนิทรรศการระดับชาติซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรกของคณะมัณฑนศิลป์ ที่นำเสนอและเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะและการออกแบบ เกิดจากความร่วมมือสนับสนุนและส่งเสริมจากหลายภาคส่วนและมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วประเทศ โดยเวทีเผยแพร่ผลงานนี้ ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาการและวิชาชีพที่มีประสบการณ์สูงจากหลายสถาบัน ให้ความกรุณาเป็นผู้พิจารณาประเมินผลงาน (Peer Review) เพื่อคัดเลือกผลงานในการจัดแสดงในนิทรรศการอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยผลงานชิ้นนี้จัดแสดงในชื่อ “พรมวิเศษ”

ภาพที่ 10 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการ

5) หมอนอิง : สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคการทอจกและเทคนิคการปักด้วยปิ่นยิงพรม ด้วยลวดลายของผ้าขึ้นต้นจก ได้แก่ ลายขอ (ลายตัว S) ลายนกคู่ ลายมะลิเลื้อย นำมาเย็บเป็นหมอนอิงขนาด 40x40 เซนติเมตร จำนวน 5 ใบ และขนาด 60x60 เซนติเมตร 1 ใบ

ภาพที่ 11 หมอนอิงลวดลายต่าง ๆ

6) เซ็ตเบาะรองนั่ง : เบาะรองนั่งทรงสี่เหลี่ยมจากผืนผ้าขาวม้า เป็นการนำผืนผ้าขาวม้าสำเร็จจากโรงงานกิมกีการทอ มานำเสนอในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ เบาะสามารถหิ้วไปมาได้ง่ายด้วยหูหิ้วคล้ายกระเป๋า

ภาพที่ 12 เซ็ตเบาะรองนั่ง จะเห็นลวดลายและสีสันทันของผืนผ้าขาวม้าแบบดั้งเดิม มีทั้งตาใหญ่ และตาเล็ก

7) ชุดปิ่นปัก : ผ้าทอจากเส้นฝ้ายอมสี ตัดเย็บเป็นชุดปิ่นปักและเบาะรองเท้า

ภาพที่ 13 ชุดปิ่นปัก

ผลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวนผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ ประชาชนทั่วไปและคนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการชมผลงานผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอไท-ยวน ต.คูบัว จังหวัดราชบุรีในบริษัทใหม่จำนวน 50 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 34 เพศหญิง ร้อยละ 64 และเพศทางเลือก ร้อยละ 2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 34 รองลงมามีอายุระหว่าง 51-60 ปี ตามลำดับ

สามารถแสดงคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัยด้านต่าง ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้ดังตาราง

ผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยง มาตรฐาน	การแปลค่า
ด้านการออกแบบ			
แนวความคิดและความคิดสร้างสรรค์ในงานออกแบบ	4.36	.631	มากที่สุด
ด้านการสื่อสาร			
ความชัดเจนในการสื่อสารถึงอัตลักษณ์และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอชาติพันธุ์ไท-ยวน	4.52	.707	มากที่สุด
ด้านคุณค่าและการสร้างคุณประโยชน์			
สร้างองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำไปประยุกต์ได้	4.40	.606	มากที่สุด

กล่าวโดยสรุป การดำเนินโครงการการวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ล้วนแล้วแต่สร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอด สืบสาน และพร้อมที่จะอนุรักษ์ไปพร้อม ๆ กัน นอกเหนือจากการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยแล้วนั้น จากการสำรวจพื้นที่ ศึกษาและขอความรู้จากชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกันวิเคราะห์ ตีความ หาความหมาย อัตลักษณ์ เทคนิคกระบวนการทอ วิธีการนำเสนอ หาความเป็นไปได้ในการออกแบบซึ่งมรดกภูมิปัญญาเหล่านั้นให้ออกมาในรูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ร่วมสมัยที่มีประโยชน์ใช้สอยในบริษัทใหม่ พร้อมทั้งประเมินความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เพื่อการสานต่อและอนุรักษ์ ด้วยกระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์

ทั้งนี้ การสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ตรงด้านศิลปะสิ่งทอของผู้วิจัย พัฒนาเทคนิคและกระบวนการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการนำเสนอผลงานให้มีการใช้งานและประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้น เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชิ้นงาน สืบทอดศิลปะการทอผ้าจาก สืบสานเป็นเทคนิคการทอประยุกต์จากสีเส้นและลวดลายดั้งเดิมสู่การออกแบบให้ร่วมสมัย ความเป็นไปได้ในกระบวนการสร้างสรรค์และทดลองปฏิบัติเพื่อนำเสนอลวดลายบนชิ้นงานสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังค้นหาความเข้าใจจากกระบวนการทอจากแบบดั้งเดิม นำมาปรับเปลี่ยน หาวิธีการใหม่ในการถ่ายทอดความงามของลวดลายผืนผ้าขึ้นต้นจก ให้ออกมาในรูปแบบของความร่วมสมัย ได้แก่ 1) การสร้างสรรค์เทคนิควิธีการทอจก ด้วยกระบวนการทอจก เทคนิคเดิม แต่เป็นกระบวนการและขั้นตอนใหม่ ลดขั้นตอนการทอ เพิ่มเติมวัสดุการทอที่แตกต่าง 2) การสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคใหม่ การปักผ้าด้วยปืนยิงพรม เป็นการถ่ายทอดลวดลายจากผืนผ้าจกในรูปแบบของงานปักด้วยเส้นไหมพรม คุณค่าจากลวดลายผ้ายังคงเดิม ปรับสีเส้น ลวด ตัดทอนรูปทรงของลวดลายให้มีความร่วมสมัยและเรียบง่าย มุ่งเป้าเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอ มีประโยชน์การใช้งานในบริษัทใหม่ และ 3) ผลิตภัณฑ์และหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ นอกจากถ่ายทอดความงามจากภูมิปัญญาบนผืนผ้าทอได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน้าที่ใช้สอยโดยตรงที่เน้นประโยชน์ใช้งานตามวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เช่น พรม สำหรับนอน นั่ง หมอน สำหรับหนุนนอน หรือกอด อิง เบาะ สำหรับรองนั่ง เป็นต้น อีกทั้งยังมีหน้าที่แฝงคือ ประชาสัมพันธ์ความงามของผืนผ้าผ่านชิ้นงานทอจกสร้างสรรค์บนผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่งบ้าน เผยแพร่ศักยภาพของชาติพันธุ์ไท-ยวน คูบัว จังหวัดราชบุรี ให้เป็นที่รู้จักในบริษัทแวดล้อมต่างจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน แบ่งออกเป็น 2 เทคนิค คือ การทอ และ การปักด้วยปิ่นอิงพรม ด้วยเทคนิคที่แตกต่าง การทำงาน กระบวนการ วัสดุ อุปกรณ์การทำงาน การสร้างงานก็มีความแตกต่างกัน ประเด็นข้อเสนอแนะด้านการทอ คือ 1) เส้นพุ่งที่นำมาใช้ในการทอ เป็นผืนผ้าที่นำมาตัดริ้วให้เป็นเส้นด้วยวิธีการ 2 วิธีซึ่งมีกระบวนการทำงานต่างกัน 2) ผ้าที่นำมาใช้ตัดเป็นเส้นทอ ต้องคำนึงถึงขนาด เนื้อผ้า และอุปกรณ์ในการตัด ประเด็นข้อเสนอแนะด้านการปัก คือ 1) การชิงผ้าบนเฟรมไม้ ต้องชิงให้ผ้าตึงพอดี 2) ผู้วิจัยเลือกใช้ไหมพรมขนาด 8 Ply ที่ใหญ่และนุ่มฟู ส่งผลต่อความสวยงามของผลงาน และ 3) การสร้างผลงานศิลปะที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย จะต้องเรียนรู้โครงสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ลวดลายที่จะออกแบบและการวางตำแหน่งของลวดลายบนผืนผ้า เพื่อป้องกันการสูญเสียลวดลายบางส่วนในขั้นตอนการตัดเย็บและประกอบชิ้นงาน

เอกสารอ้างอิง

- บุญชัย ทองเจริญบัวงาม. (2550?). ภูมิปัญญาผ้าจากไทยวน “มรดกแม่” แห่งบ้านคูบัวคุณป่าทองอยู่ กำลังหาญ. กรุงเทพฯ : กองศิลปกรรม สำนักพระราชวัง.
- ประภากร สุขนธมณี. (2556). การสร้างสรรค์งานทอมัดหมี่ร่วมสมัย. นครปฐม : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2561). ลวดลายบนผ้าจีน. กรุงเทพฯ : คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2564). ๘ นาง ๘ อัครลักษณ์ ไทยวน ราชบุรี. ใน โครงการการบริหารจัดการองค์ความรู้จากศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นเพื่อพัฒนาสู่แผนการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเชื่อมแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนต่อยอดคุณค่าสู่สังคมอย่างยั่งยืน (หน้า 94-98). กรุงเทพฯ: สนับสนุนทุนวิจัยโดยกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วยบพท.
- ภูวนาท รัตนรังสิกุล. (2565). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากรเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากทุนทางวัฒนธรรม.(2558). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- อุดม สมพร และเผ่าทอง ทองเจือ. (2560). ผ้าจากไท-ยวน ราชบุรี มรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ(องค์การมหาชน)
- Inspired by Ratchaburi (อินสไปร์ด บาย ราชบุรี). (2563). กรุงเทพฯ : สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.